

Kaivoslainsäädännön on säästettävä luonnonvaroja tulevillekin sukupolville

TS
14.12.-21

TS/LM/JUSSI LEINONEN

Suomen kaivoslainsäädäntöä ollaan parhaillaan uudistamassa. Huomio tulee kiinnittää erityisesti kaivostoiminnan loppumisen jälkeiseen ympäristön tilaan ja luonnonvarojen säästämiseen myös tuleville sukupolville.

Suomessa kaivosyhtiöt tekevät velvoittavia ennallistamissuunnitelmia, toimivat luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseksi ja asettavat huomattavia takuusummia ongelmien varalle, Pekka Suomelan ajatuksia mukaillen (TS Mieli-piireet 8.12.). Toiminta tapahtuu yhteisymmärryksessä viranomaisten kanssa, perusteltujen ja hyväksyttävien toimintaperiaatteiden mukaisesti. Kaivostoiminnan yhteiskuntavastuuraportti vuodelta 2014 on julkinen asiakirja. Positiivinen asenne edistää kaivoslainsäädännön uudistamista.

Luontovaikutukset sekä yhteiskunnallinen vaikuttavuus ovat kaivoslakien uudistuksen ydin. Työnjako on selvä. Tavoitetaso ja yhteiskunnallisen hinnan päättää eduskunta, ja kaivosyhtiö maksaa kustannukset. Päätettäessä velvoitteista, ehdoista ja rajoitteista vaikutaan siihen, milloin, paljonko ja minkälaisia kaivoksia Suomeen perustetaan.

Lainlaattijoilla on taustana varsin tarkka ymmärrys tilanteesta. Menneistä virheistä otetaan oppia, ja kertyneen uuden tiedon perusteella määritetään uudet rajat.

Ympäristönsuojeluun liitty-

Suomen kaivoslainsäädäntöä uudistetaan parhaillaan. Kirjoittajien mielestä huomio tulee kiinnittää erityisesti kaivostoiminnan loppumisen jälkeiseen ympäristön tilaan ja luonnonvarojen säästämiseen myös tuleville sukupolville. Arkistokuva Kittilän kaivokselta.

vien velvoitteiden ja tavoitteiden tulee olla riittäviä ja niiden pitää tulla kirjatuiksi uuteen kaivoslainsäädäntöön. Yksi keskeinen kokonaisuus on vaikutusalueen ennallistaminen kaivostoiminnan päätyttyä. Jos kaivos hyväksytään kuntaan, hyväksytään samalla luonnossa tapahtuvat muutokset, mutta edellytetään etukäteen päätettyjen

korjaustoimenpiteiden toteutumista.

Ennallistamisen vaikeudesta ja tärkeydestä ovat vakuuttavina esimerkkeinä Harjavallan metallisulattamoiden ja Outokummun Keretin kaivoksen raskasmetallipäästöistä johtuneet metsäkuolemat.

Kaivoksen aiheuttama maiseman muutos on hahmotetta-

vissa ja muutettavissa kolmiulotteisesti tarkasteltavana digitaaliseen muotoon. Muutos on näin kaikkien tiedossa, eikä se tule kenellekään yllätyksenä. Tilannekuva alueesta kaivoksen lopettamisen jälkeen on nykyään useimmiten avoin.

Tähän tarvitaan se perusteellinen muutos. Kaivostoiminnan jälkeisellä maisemalla tarkoitetaan niin näkymää, elämää lu-

oella, ympäristön turvallisuutta kuin alueen uusiokäyttöä ja elinkeinomahdollisuuksia.

Kaivosten toiminnanaikaisista ympäristö- ja terveysvaikutuksista on Suomessa runsaasti kokemusta. Ilma, vesistöt ja luonto muuttuvat ainakin väliaikaisesti, usein lopullisesti. Lakimuutoksien tulee poistaa ongelmia niin paljon, kuin yhteiskunnan kantokyky

suinkin kestä. Tai jopa hieman enemmän.

Suomella on nyt ennennäkemätön kansallinen mahdollisuus. Rakentakaamme maailman rikkaimman malmiesiintymän päälle malliyhteiskunta. Sen alueelle perustetaan kaivoksia vain kohtuullinen, patriottisin perustein määritelty määrä maailman tiukimmilla ympäristökriteereillä.

Säästetään jotain myös tulevien sukupolvien käyttöön, sillä meidän runsaatkin malmivaramme ovat rajalliset. Tämä tulee olemaan erinomainen markkinointivaltti tilanteessa, jossa kaikista vastuullisesti tuotetuista arvometalleista on maailmanlaajuinen pula.

Kaivosten yhteisöverotuksen muutos on tietenkin välttämätön ja lienee jo valmiiksi neuvoteltu toimenpide. Verotus ei kuitenkaan ole ratkaisu kaivosten ympäristötuhojen maksamiseen, sillä useimpien monikansallisten yhtiöiden verosuunnittelu on aivan laillista ja taloudellisesti avoimesti perusteltavissa.

Verotusoikeuden osittainen siirtäminen kunnille näyttää saavan kannatusta, mikä tulee luomaan paineita tehdä perustamisratkaisuja ensisijaisesti välittömin taloudellisin perustein.

Setoimiva ympäristöratkaisu on kaivostoiminnan aikana tehtävä, turvaava varojen rahastointi Suomeen. Tämä tehtäisiin kaivoksen sulkemisen jälkeisen en-

nallistamisen varmistamiseksi. Rahastoitavan määrän tulee perustua joko liikevaihtoon tai mieluummin louhinnan määrään. Vain taloudelliseen tulokseen perustuva velvoite ei takaisi kunnostamisen toteutusta. Vakuusrahoitukseen tarvittavat summat ovat varsin suuria, ja sääntö aiheuttaa intohimoisen keskustelun kaivostoiminnan mahdollisesta päättämisestä Suomessa.

Mainittu rahastointivelvoite johtaa siihen, että vain asiansa hallitsevat kaivosyhtiöt ovat kiinnostuneita louhinnan aloittamisesta. Tilastothan osoittavat, että niiden osingonjakokyky on valtava. Muutamalla prosentilla osingon kokonaismäärästä pidettäisiin maisemat kunnossa ja jälkipolvillemme taattaisiin elinmahdollisuudet ja myös kaivosteollisuuden jatkuminen Suomessa.

Meille kaikki nyt ja heti -yhteiskunta sopii huonosti Suomeniemelle. Haluamme luonnollisesti, että meidän jälkeemme kymmenennelläkin sukupolvella on käytössään luonnonrikkauksia silloin, kun muualla maapallolla ei enää ole nikkeliä tai tantaalia, mitä irrottaa kivistä.

Kuka päättää, paljonko kaivoksia ja minkälaisilla ympäristövaikutuksilla on kohtuullista avata Suomessa nyt tai seuraavalla vuosikymmenellä? Toivottavasti me suomalaiset, kansan valitsemien edustajien päätöksillä.

Heikki Kallio
Sakari Alhopuro
Pekka Niemelä